

Raadsvoorstel

Status: Besluitvormend

Agendapunt:	11
Onderwerp:	Bijdrage nationaal fonds asbestdaken
Datum:	14 mei 2019
Portefeuillehouder:	dhr. A. Schuurman
Decosnummer:	942
Informant:	M. Borkent m.borkent@dalfsen.nl (0529) 488 224

Voorstel:

1. Per 1 januari 2020 deel te nemen aan het landelijke asbestfonds (in oprichting);
2. Ten behoeve van asbestdak-eigenaren in de gemeente Dalfsen een bedrag van € 150.000 toe te voegen aan het Nationaal Asbestfonds via de stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten.

Inleiding:

De Rijksoverheid heeft wetgeving in voorbereiding waarmee het per 1 januari 2025 verboden wordt "asbesthoudend materiaal voorhanden te hebben toegepast als dakbedekking", in de volksmond het asbestdakenverbod. Het is de verantwoordelijkheid van de dakeigenaar om hieraan te voldoen. Echter, een deel van de dakeigenaren komt op basis van inkomens- en vermogenspositie niet in aanmerking voor reguliere vormen van financiering of onderhandse leningen. Voor deze groep dakeigenaren wordt nu het landelijk fonds asbestdaken ontwikkeld.

In het Coalitiedocument 2018-2022 en het Bestuursprogramma 2018-2022 is de actie opgenomen te onderzoeken of hiervoor een fonds opgezet kan worden. Middels dit voorstel wordt hier invulling aangegeven. De raad is hier via een raadsbrief in februari jl. eerder over geïnformeerd (bijlage 1).

Argumenten:

1.1 Asbestdaken vormen een risico voor de volksgezondheid.

Het verbod vanaf 2025 geldt voor asbestdaken die in contact staan met de buitenlucht. Bijvoorbeeld golfplaten en dakleien. Het verbod geldt niet voor boeidelen, dakgoten, gevelpanelen en asbesthoudend materiaal aan de binnenkant van gebouwen. Met het verstrijken van de tijd raakt elk asbestdak op den duur verweerd. Een verweerd asbestdak levert een (dreigend) gevaar op voor de leefomgeving omdat de asbestvezels door slijtage van daken niet meer hechtgebonden zijn, en los in de atmosfeer en de bodem terecht komen. Van een asbestdak van 1000 m² komt ieder jaar gemiddeld 3 kilogram asbestvezels vrij (bron: [MKBA Ecorys 2012](#)). Het verbod op asbestdaken is een middel om de hoeveelheid asbest in de leefomgeving te verminderen. Verweerde asbestdaken leveren een bijdrage aan de gestage emissie van asbestvezels in het milieu.

1.2 De eigenaar blijft verantwoordelijk

Eigenaren van asbestdaken zijn zelf verantwoordelijk voor de verwijdering van asbest. Een particulier mag maximaal 35 m² asbestdak dat in goede toestand is zelf verwijderen. Dit mag alleen in strikt omschreven gevallen. Verwijdering van asbest moet altijd gemeld worden bij de gemeente. In de meeste gevallen moet een gecertificeerd bedrijf het asbestdak verwijderen.

Binnen de daarvoor geldende regelgeving bepaalt de eigenaar zelf hoe, wat en wanneer er iets aan het pand moet gebeuren. De gemeente is bevoegd gezag voor onder andere de Woningwet en aanverwante regelgeving. Daarnaast heeft ze verantwoordelijkheden rond volksgezondheid, veiligheid en voorlichting over regelgeving. Na 1 januari 2025 wordt de gemeente verantwoordelijk voor de handhaving van het asbestdakenverbod. Daarom wil de gemeente Dalfsen tot dat moment zoveel mogelijk dakeigenaren in staat stellen het dak te verwijderen.

1.3 Sommige dakeigenaren komen niet in aanmerking voor reguliere vormen van financiering om asbestverwijdering..

Door het komende verbod op asbestdaken vanaf 2025 zijn alle asbestdakeigenaren verplicht om hun dak binnen 5,5 jaar te vervangen. Voor veel eigenaren is dat een relatief grote investering. Voor de financiering hiervan zijn diverse mogelijkheden beschikbaar. De provincies Overijssel en Gelderland hebben hier grootschalig onderzoek naar gedaan. Dit onderzoek bestaat uit twee delen (beide in bijlage 2):

- Brief aan provinciale Staten met analyse van dakeigenaren en kwetsbare doelgroepen.
- Analyserapport beschikbare financieringsvormen asbestdaken (rapport DLV).

1.4 Er komt dit jaar een landelijk asbestfonds.

Niet alle dakeigenaren hebben de financiële middelen voor sanering, of de bank wil er geen lening voor verstrekken. Dit komt voor binnen verschillende doelgroepen, o.a. particulieren, maatschappelijke instellingen, (agrarische) ondernemers. Daarom komt er in de loop van 2019 een landelijk fonds voor de financiering van de sanering van asbestdaken, met bijdragen van Rijk, provincies, gemeenten en banken. Voorkomen moet worden dat niet-draagkrachtige eigenaren met onverzekerbare asbestdaken blijven zitten. Het fonds is daarom vooral bestemd voor deze doelgroep. Overige doelgroepen kunnen doorgaans bij reguliere financiële partijen terecht. Voor het landelijke fonds

worden bijdragen gevraagd van provincies en gemeenten. Uitgangspunt is een revolverend fonds met een leningstelsel, oftewel hier komt het uitgeleende geld weer terug zodat het opnieuw beschikbaar komt voor nieuwe leningen. Het fonds zal in beheer komen bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn), vergelijkbaar met verschillende duurzaamheidsfondsen of bijv. de starterslening voor woningen.

1.5 Gebruik van leningen uit het landelijke fonds voor niet-draagkrachtigen is alleen mogelijk in gemeenten die bijdragen aan het stimuleringsfonds.

Als gemeenten geen bijdrage leveren, kan een inwoner/bedrijf uit die gemeente geen gebruik maken van het fonds. Om ook niet-draagkrachtige asbestdak-eigenaren in Dalfsen de mogelijkheid te bieden van het fonds gebruik te maken, wordt voorgesteld om hiervoor per 2020 een bijdrage aan het landelijke fonds te doen.

Hoewel de doelgroep 'niet-draagkrachtigen' moeilijk in beeld is te brengen, kan volgens het eerder genoemde onderzoek tenminste 95% van alle eigenaren met een asbestdak van één of meer van de beschikbare financieringsvormen gebruik maken. Dit betekent dat ca. 5% tot de niet-draagkrachtigen behoort. Deze groep vormt een maatschappelijk risico, omdat zij hun asbestdak niet financieel zelfstandig kunnen laten verwijderen. In het slechtste geval zijn zij vanaf 2025 in overtreding, waarna (bij handhaving) de financiële lasten voor de eigenaar en gemeenten nog hoger zullen worden.

1.6 Door deelname aan het landelijke asbestfonds komt meer geld beschikbaar voor dakeigenaren in Dalfsen.

Het landelijke fonds kent een multiplier waarbij elke euro die door de gemeente wordt ingelegd 11-16 euro (afhankelijk van de uiteindelijke Rijksbijdrage) financiële ruimte in het fonds oplevert, als gevolg van vermenigvuldiging door provincie, Rijk en banken. De provincie Overijssel legt in elk geval al € 6,25 miljoen in en gaat daarbij uit van een gelijke bijdrage van de Overijsselse gemeenten. Een gemeentelijke inleg á € 150.000 levert bijv. een bedrag op tot € 2,4 miljoen, beschikbaar voor dakeigenaren. Het fonds is primair bedoeld voor niet-draagkrachtigen. Er ligt volgens een provinciale inventarisatie uit 2017 nog ca. 750.000 m² aan asbestdaken in Dalfsen. De meerderheid van deze daken is te vinden in het buitengebied bij (voormalige) agrarische locaties. De grootte van de doelgroep niet-draagkrachtigen in Dalfsen is lastig in te schatten. De doelgroep bestaat vooral uit dakeigenaren in het buitengebied, met in verhouding grote asbestdaken. Uitgaande van een aanwezige asbestdakvoorraad van ca. 750.000 m² in de hele gemeente en 5% niet-draagkrachtigen, komen wij tot de volgende raming:

750.000 m² x 5% = 37.500 m² asbestdaken bij niet-draagkrachtigen. Uitgaande van sanerings- en vervangingskosten van € 50/m² leidt dit tot een benodigd bedrag van € 1.875.000 aan fondsvorming in Dalfsen. Gelet op de genoemde multiplier van 1:16, is door de gemeente dan een inleg nodig van € 117.000. Zekerheidshalve gaan wij uit van een bedrag van € 150.000. Door de bijdrage van de provincie Overijssel, is het trekkingsrecht tot € 6,25 miljoen van de Rijksbijdrage geborgd. Het is voor gemeenten mogelijk om bij te plussen in de loop van de jaren. Doordat het landelijke fonds per provincie rekent, is ongelijkmatig gebruik door gemeenten in Overijssel geen probleem. De gemeentelijke bijdrage bepaalt echter de omvang van het fonds voor de eigen inwoners.

Kanttekeningen

1.1 Het verbod op asbestdaken per 1 januari 2025 is nog niet vastgesteld.

De Tweede Kamer heeft al besloten tot een asbestverbod per 2025, maar in de Eerste Kamer is er nog discussie. Voor half juni 2019 zal de Eerste Kamer hierover naar verwachting een besluit nemen. Verschillende fracties zijn zeer kritisch over het wetsvoorstel en vragen zich af of het wetsvoorstel wel haalbaar en uitvoerbaar is en of het proportioneel is ten opzichte van het doel dat ermee wordt nagestreefd. Eerder dit jaar presenteerde de branchevereniging voor woningcorporaties Aedes een onderzoek waarin aangetoond zou worden dat risico's bij het verwijderen van asbest worden overschat. Dit onderzoek wordt echter nog zeer betwist. Voor zover door het Rijk niets anders wordt besloten, gaan wij tot die tijd uit van een asbestverbod per 2025. De totstandkoming van het fonds

wordt bovendien niet beïnvloed door de vaststelling van de wetswijziging, want het fonds komt er op voorstel van de Tweede Kamer, daarvoor is geen wetswijziging benodigd.

1.2 Een bijdrage aan het landelijke asbestfonds kent risico's.

De verwachting is dat, gelet op de doelgroep niet-draagkrachtigen, ca. 10-20% van de inleg niet meer terugkomt. Eerst neemt het Rijk haar verlies, dan de provincie, vervolgens de gemeente tot maximaal het ingelegde bedrag en daarna de banken. Gemeenten kunnen in elk geval niet meer geld kwijtraken dan zij hebben ingelegd. We zullen hiervoor in de toekomst wellicht een bedrag moeten opnemen in de begroting om af te kunnen boeken.

1.3 Het fonds is vooral bestemd voor niet-draagkrachtigen.

Het fonds staat in principe open voor iedereen. Wel is het fonds voor wat betreft voorwaarden en de communicatie vooral gericht op particulieren en bedrijven die niet makkelijk bij een bank kunnen lenen, oftewel de groep niet-draagkrachtigen. De overheid moet niet als bank optreden in die gevallen waar de markt hierin kan voorzien, maar gelet op de bijzondere doelgroep is steun hieraan te rechtvaardigen.

Alternatieven:

1. Geen deelname aan het landelijke fonds.

De raad kan ervoor kiezen om niet mee te doen met het landelijke fonds. Als gemeenten echter geen bijdrage leveren, kan de inwoner/bedrijf uit die gemeente geen gebruik maken van het fonds. Dat is niet wenselijk.

2. Een hogere/lagere bijdrage aan het landelijke fonds.

Bij argument 1.6 is een onderbouwing van de gemeentelijke bijdrage gegeven. Zoals daar opgemerkt is het zeer lastig om hiervoor een compleet passende berekening te maken. Een hoger bedrag dan € 150.000 beschikbaar stellen biedt mogelijk meer zekerheid qua 'trekkingsrecht'. Als voor een lager bedrag wordt gekozen, is de kans groot dat op termijn het fonds uitgeput is en het is nog onzeker of er in de loop der jaren bijgestort kan worden. Bovendien is het uiteindelijk de dakeigenaar die beslist om van het fonds gebruik te maken, of niet. De deelnamebereidheid onder niet-draagkrachtigen is onbekend. Het is echter van groot belang een vangnet te creëren voor deze doelgroep. In hoofdlijn en met interpretatie van beschikbare gegevens denken wij al met al echter dat € 150.000 voldoende zal zijn om in de Dalfser behoefte te voorzien.

Duurzaamheid:

Versnelde asbestverwijdering draagt bij aan een duurzame gemeente Dalfsen. Sanering van asbestdaken waarbij deze vervangen worden door beter geïsoleerde daken draagt bij aan de vermindering van de CO₂-uitstoot. Daarnaast zijn sommige daken uitermate geschikt om zonnepanelen op te plaatsen.

Financiële dekking:

De gemeente voegt € 150.000 toe aan het Nationaal Asbestfonds via de stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn). We stellen het budget in delen beschikbaar aan SVn, afhankelijk van het aantal aanvragen voor het fonds. Hier hoeft geen dekking tegenover te staan, het geld komt weer terug door rente en aflossing.

De lening is getoetst aan de uitgangspunten/beleidsregels publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018, die in september 2018 in de raad zijn behandeld.

De verwachting is dat, gelet op de doelgroep niet-draagkrachtigen, ca. 10-20% van de inleg niet meer terugkomt. Eerst neemt het Rijk haar verlies, dan de provincie, vervolgens de gemeente tot maximaal het ingelegde bedrag en daarna de banken. Gemeenten kunnen in elk geval niet meer geld kwijtraken dan zij hebben ingelegd. We zullen hiervoor in de toekomst wellicht een bedrag moeten opnemen in de begroting/jaarrekening om af te kunnen boeken. We schatten het risico echter laag in en ramen de kosten daarom niet op voorhand.

Het fonds kent opstart- en beheerskosten voor SVn. Deze bedragen zijn nog niet helder, maar zullen gering zijn en kunnen worden opgevangen binnen de reguliere begroting in Programma 8 (duurzaamheid).

De kosten voor de gemeente bestaan verder alleen uit arbeidsuren voor de initiële behandeling van de aanvragen en de administratieve afhandeling. Net als bij andere leningen die via SVn lopen, doet de gemeente een administratieve check op de aanvraag. SVn doet vervolgens de financiële toets. Er zijn geen structurele kosten te verwachten.

Communicatie:

Wij zullen actief communiceren over het asbestfonds, in elk geval via persberichten, onze website etc. Mogelijk kan hierbij gebruik worden gemaakt van communicatieproducten die door het rijk worden ontwikkeld.

Vervolg:

Als de vorming van het landelijke asbestfonds gereed is en de raad besluit om hieraan deel te nemen, moet vervolgens op gemeentelijk niveau een verordening worden vastgesteld. Deze verordening is nodig om de randvoorwaarden over deelname aan het asbestfonds helder vast te stellen. De raad ontvangt hierover later dit jaar een voorstel.

Bijlagen:

1. Raadsbrief d.d. 8 februari 2019 asbestfonds
2. Brief provincie incl. DLV-rapport financieringsvormen sanering asbest

Burgemeester en wethouders van Dalfsen,

de burgemeester,
drs. E. van Lente

de gemeentesecretaris-alg. directeur,
drs. J.H.J. Berends

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Dalfsen;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 14 mei 2019, nummer 942;

gelet op het verbod op asbestdaken (ontwerpbesluit houdende wijziging van het Asbestverwijderingsbesluit 2005) dat naar verwachting per 31 december 2024 zal ingaan;

overwegende dat het wenselijk is dat dakeigenaren in de gemeente Dalfsen gebruik kunnen maken van een lening om tijdig te kunnen voldoen aan het komende asbestdakenverbod;

b e s l u i t :

1. Per 1 januari 2020 deel te nemen aan het landelijke asbestfonds (in oprichting);
2. Ten behoeve van asbestdak-eigenaren in de gemeente Dalfsen een bedrag van € 150.000 toe te voegen aan het Nationaal Asbestfonds via de stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Dalfsen in zijn openbare vergadering van 17 juni 2019.

De raad voornoemd,

de voorzitter,
drs. E. van Lente

de griffier,
drs. J. Leegwater

